

Bezinning & brainstorm Huissen (30 januari 2010)

Dertig jaar in discussie over mimetische theorie

Michael Elias

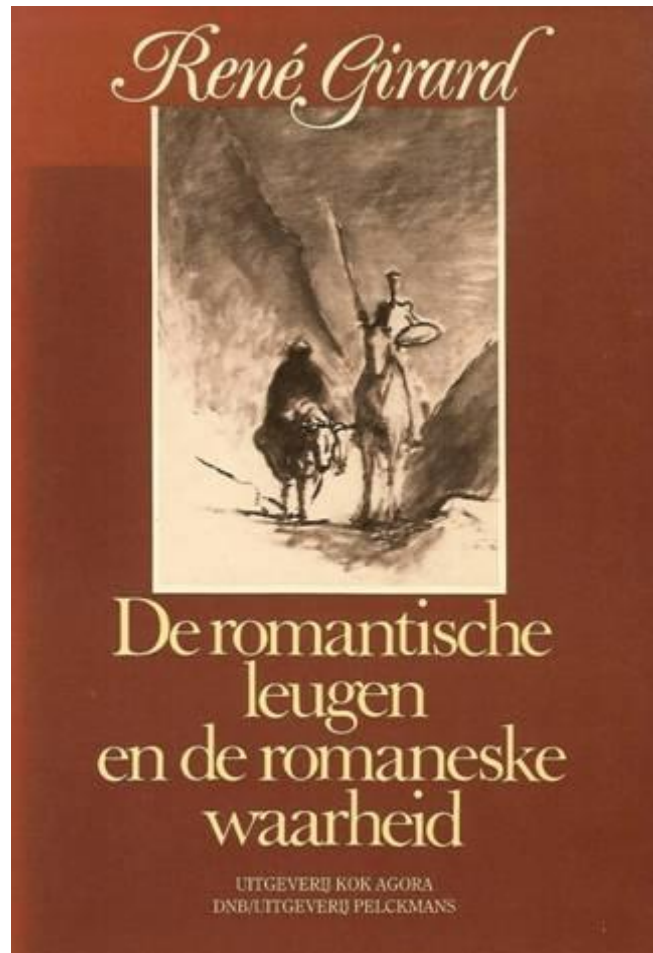
Topics

- Mimetische theorie (MT) in Nederland (en België)
- Geschiedenis *Girardkring*
- Oprichting *Stichting Girard Studiekring* (2009)
- Discussie, uitwisseling van gedachten

MT in NL/B – Vertaalde boeken van RG

Mensonge romantique et vérité romanesque (1961) NL 1985

voorwoord Hans Weigand, nawoord prof. dr. S.A. Varga (VU, erepromotor René Girard in 1985).

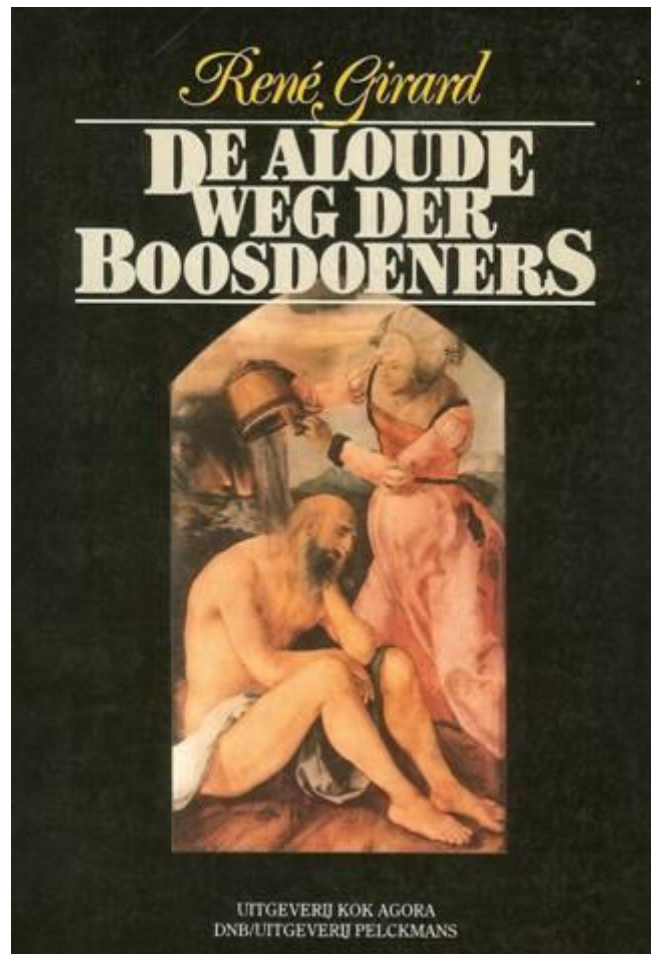

MT in NL/B – Vertaalde boeken van RG
Le bouc émissaire (1982) NL 1986,
nawoord prof. dr. J. de Valk (Erasmus Universiteit Rotterdam).

MT in NL/B – Vertaalde boeken van RG

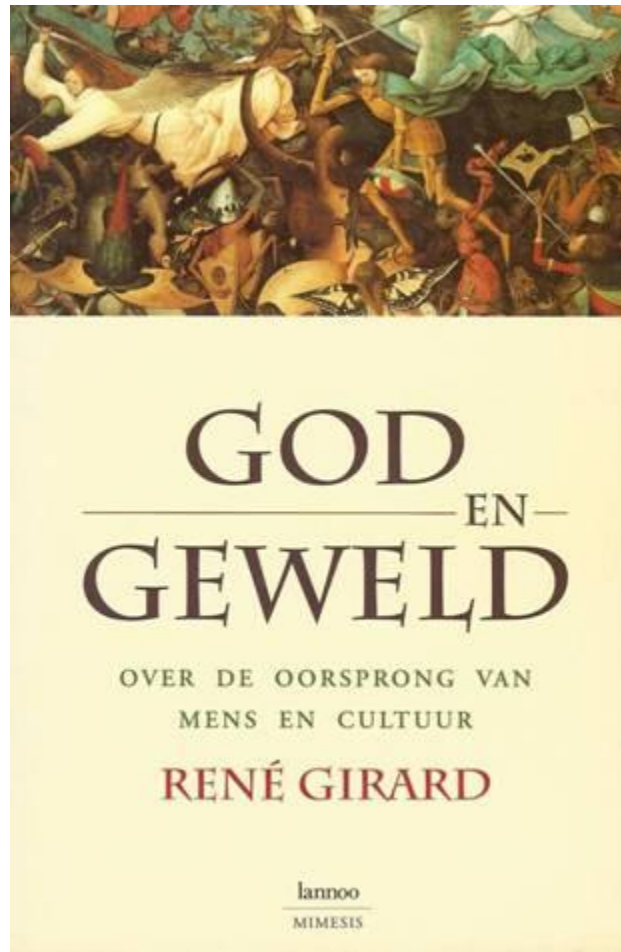
La route antique des hommes pervers (over Job, 1985) NL 1987,
vertaald door Roel Kaptein

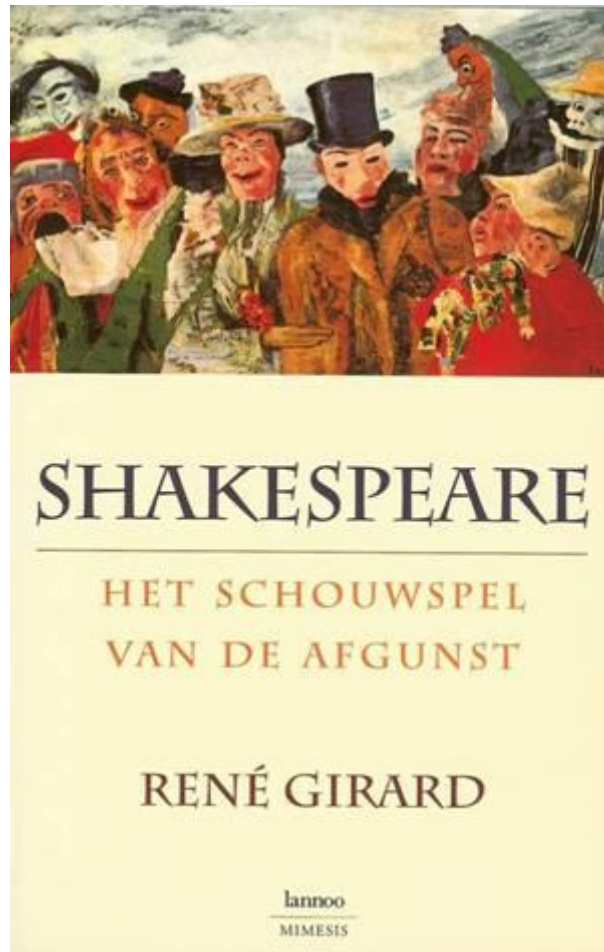
MT in NL/B – Vertaalde boeken van RG
Des choses cachées (1978) NL 1990
vertaald door J. Kleisen, B. Hoffschulte and J. Gunning

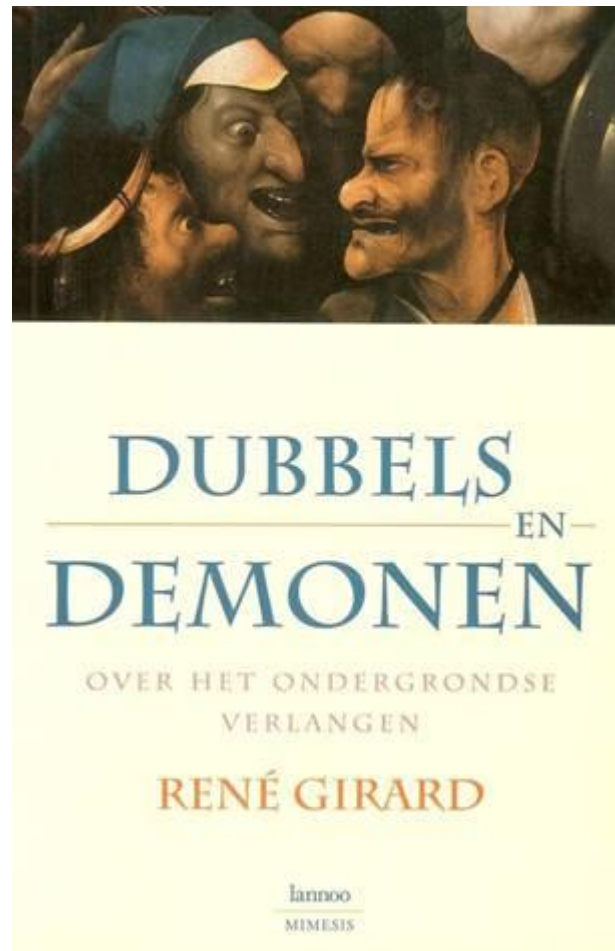
MT in NL/B – Vertaalde boeken van RG
La violence et le sacré (1972) NL 1994,
vertaald door Michel Perquy (België)

MT in NL/B – Vertaalde boeken van RG
A Theater of Envy. William Shakespeare (1991) NL 1995,
vertaald door Michel Perquy (België)

MT in NL/B – Vertaalde boeken van RG
Critique dans un souterrain (1976) NL 1995
vertaald door Jan de Baere (België)

MT in NL/B – Vertaalde boeken van RG
Je vois Satan tomber comme l'éclair (1999) NL 2000
vertaald door Robert Lemm

MT in NL/B – Vertaalde boeken van RG
Verità o fede debole? (2006) NL 2008
vertaald door J.M.M. De Valk (emeritus Erasmus Universiteit)

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Van Bladel (1980)

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen

Wiel Eggen (1981)

5 JUNI 1981 **db**³

Het Woord als politiek instrument

Woorden zijn niet allereerst middelen om de samenhang van onze samenleving begrijpelijk te maken, maar om contact tussen mensen tot stand te brengen

De vierjaarlijkse viering van de democratie van vorige week was nog ver weg en de verkiezingsprogramma's waren nog niet toen, op Goede Vrijdag, de columnist Helderling van de NRC mij tot de volgende beschouwing bracht. Hij bestond het om uitgeroemd op die dag het geloof van de christenen wezenlijk ondermocratisch te noemen, omdat zij zich steeds aan hun overtuigingen moesten houden en zich dus nooit onvoorwaardelijk aan de politieke spelregels van de meerderheidsbestemming konden onderwerpen. Hij zei dit wel te kunnen begrijpen, maar wilde toch met Helmut Schmidt van een ondemocratische vorm van ongehoorzaamheid spreken. De vraag is dus hoe ondemocratisch het geloof wel is.

Christenen op Goede Vrijdag verwijzen dat ze reserves hebben ten aanzien van politieke spelregels is wel erg kras. Herdenken zij niet op die dag de gebeurtenissen rond de man Jezus: hoe Hij door politiek gekonkel van de eerlijke leiders en onder geloof van een demagogisch opgeblazen menigte vermoord was, juist omdat Hij diepgaande vragen gesteld had over de wijze waarop mensen hun macht over elkaar misbruikten en zich daarbij beriepen op overgeleverde principes en vooroordelen? Als men dan ook nog Schmidts kritiek op de ondemocratische houding van de kerken uitgebreidt tot het wezen van het geloof dat mensen verbiedt zich onvoorwaardelijk te ploegen naar politieke spelregels, dan moet dit op zo'n dag toch wel erg cynisch klinken.

Maar dit laatste punt hield me het meest bezig: hoe verstaan wij nu eigenlijk dat woord te bezien? Het betekent eerst van

naamelijk gelijk geboren heten te zijn, maar waarin ieder zijn plaats zal moeten veroveren in een bikkelharde strijd, die onder politiek-rechtelijk toezicht volgens wettelijk vastgestelde regels dient te verlopen. Natuurlijk gaan de verliezers in dit systeem niet zo goed voor de bijl als de zondeboeken in het eerste stelsel. Maar zijn leven geven "voor de goede zaak" kan wel heel verschillende vormen aannemen van systeembevestigend tot systeemveranderend. En beide kunnen dan voortgeven de democratie op het oog te hebben. Welk van beiden zijn met de andere benadering die Jezus gekozen heeft? Hij heeft niet willen forceren als een zonnemoffel dat de goddelijke orde als sociaal-politiek systeem intact berstelt. Ook heeft Hij niet structurele vormen van onderdrukking met geweld proberen uit te bannen. Het geloof in Hem zou anderszins ondemocratisch worden als we zijn actie als geweld-tegen-geweld begrepen, alsof Hij het spel grondwettelijk meespeelde tot het moment waar dit op onwettige beginselen stuitte, waarna Hij afhaakte en vervolgens in de tegenbeweging ging. Natuurlijk verzette Hij zich wel tegen discriminerende regels, om van verbanning, toftering en be-rechtsstelling maar te zwijgen. En zeggen dat zijn benadering anders is, betekent altemin een afwijking van vrijheidsbewegingen en mensenrechten.

door W. Eggen

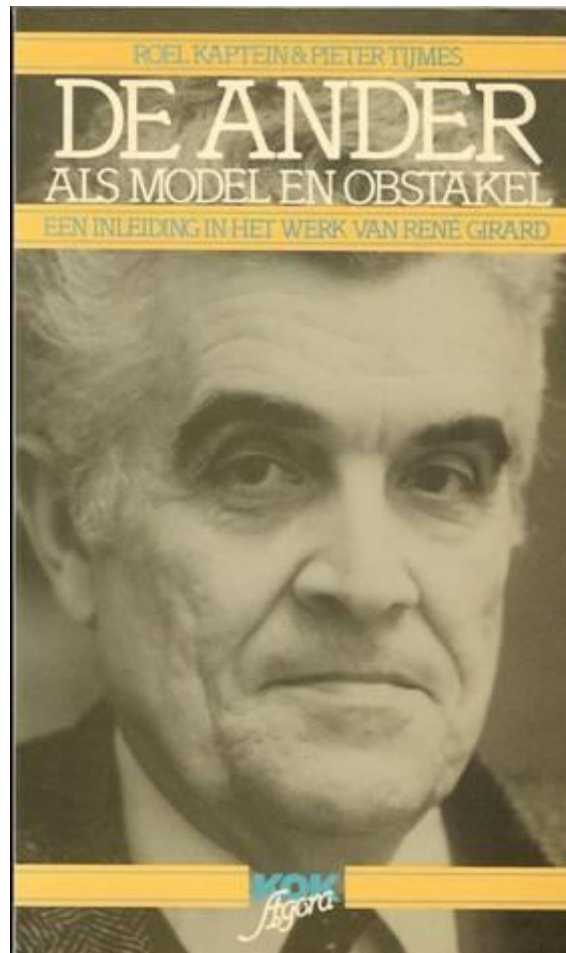
strijden tegen het onrecht in de gevestigde orde. Achter die twee zienswijzen liggen twee mensieles die naar ik meen geen van beide helemaal aan Jezus benadering beantwoorden.

Over het christelijk begrip van verzet en zelfopoffering spreekt vooral het laatste boek van de Frans-Amerikaanse schrijver René Girard tot nadenken. Over christelijke depeits in *Fondation du monde* (Paris 1978). Al eerder heeft hij in zijn *La violence et le sacré* op originele wijze laten zien hoe geweld samenhangt met de sociaal-politieke instellingen en de religieus-filosofische tradities. Deze hebben namelijk ten doel, door het opofferen van zwakke elementen, geweld te voorkomen.

verstaan wordt: Hij is het Woord. Bijbel-

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Kaptein/Tijmes 1986

MT in NL/N – Selectie
Conferentie Internationale School voor Wijsbegeerte (1987)

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Lascaris 1987, 1993

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Lascaris 1987, 1999

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Lascaris, HN

André Lascaris over René Girard

De zondebok moet uit de woestijn worden gehaald

Daar werkt het precies andersom. Dit schreef de Frans-
cultuurwetenschapper René Girard zo, dat hij van atheïst christen
werd. Trudi Kijne in gesprek met Andes Laecaria, katholiek theoloog
en kenner van het werk van Girard.

*Robert Edward Smith 1941 was a decorated
veteran who served in the military.*

Gezondheid wordt vaak op een heel belangrijke manier met elkaar samenhangend op de toekomst gericht, maar vooral op een voorbije toekomst. Het is niet alleen de toekomst die wordt bevestigd, maar de toekomst die de mensheid, maar de mensheid die de toekomst niet kan bereiken. Het is niet alleen de toekomst die wordt bevestigd, maar de toekomst die de mensheid, maar de mensheid die de toekomst niet kan bereiken. Het is niet alleen de toekomst die wordt bevestigd, maar de toekomst die de mensheid, maar de mensheid die de toekomst niet kan bereiken.

[illegible]

The present research was partly financed by the Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) under the Special Collaborative Program SFB 174/B1.

Ja, Girard heeft allerlei verhalen verteld over zijn verblijf in die laatste herenboerderij. Hij zegt: 'In het begin was er eigenlijk een klein roze tweedeklaagkamer tegen de achtertuin. Het meubelen was heel oud en het was heel klein. Het was heel mooi gemaakt. De kwaliteit was heel hoog. Girard heeft een

6 We moeten ons niet bij de winnaars aansluiten!

[illegible]

Wat begint hiermee te bezwaarden, dat hij de vorige koning heeft ontvoerd, is zelfs dat hij eigenlijk de wettige koninklijke kroon van zijn vader overneemt en niet van zijn eigen moeder.

— *Walter Dill Scott*

der primären Vakuolen von *Isotria medeolae*. Chloroplasten entsprechen also ihrer Ausbildung, bei *Isotria* jedoch die Größe mit ein charakteristisches Merkmal. Letzter zeigt keine deutliche Membransystematik innerhalb, was wiederum durch die zentrale gelbe Stelle im Thylakoid, das die zentrale Vakuole umgibt, hervorgerufen wird.

Zelfs mythen kunnen overal zijn, in Oekraïne; maar ook in de germanische mythologie en in de mythologie van de Indische en van Japen, dezelfde mythen komen voortdurend terug.

Wohl dem, dem es so ergoht!

Når katten kommer frem, bliver gæsterne, især de afslappede og gamle, ved det uventede oppe ved vinduet. De står der ned, især kvinderne, de er så stædigt holdne og har så meget på sig, det er så fint, det er så fint og så fint og så fint.

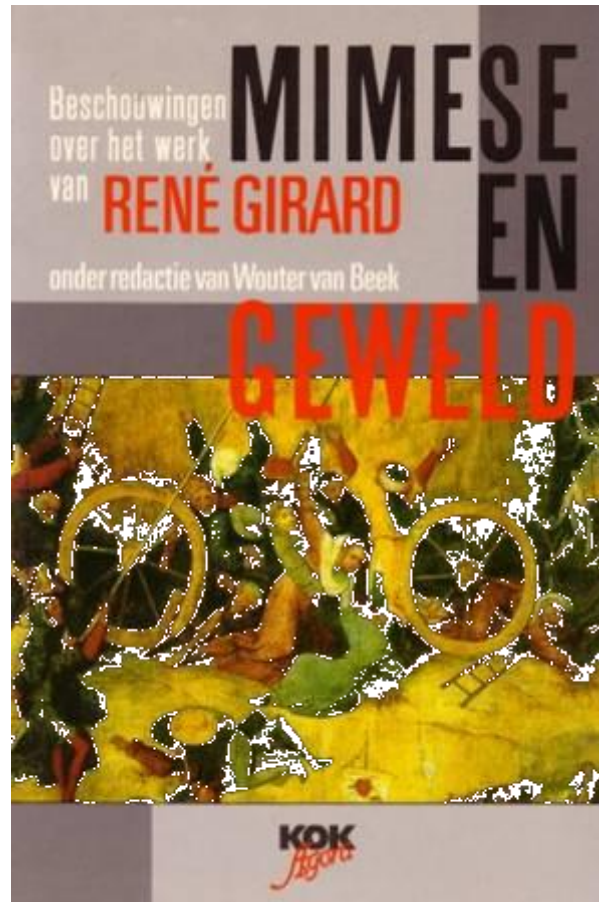
How would you do it?

© 1999 Blackwell Science Ltd

new drug given to asthmatics has been shown to be safe. The results suggest that the combination of the two drugs is safe and effective. The results also suggest that the combination of the two drugs is safe and effective. The results also suggest that the combination of the two drugs is safe and effective.

Es muss unmittelbar deutlich sein die politische Einstellung. Als je die geschichtliche Situation, werden die jenseits der Gesellschaft bei uns.

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Van Beek (1988)

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Kaptein 1997

Roel Kaptein
26 September 1919 - 16th May 1996

Op zoek naar Zijn
een antropologie

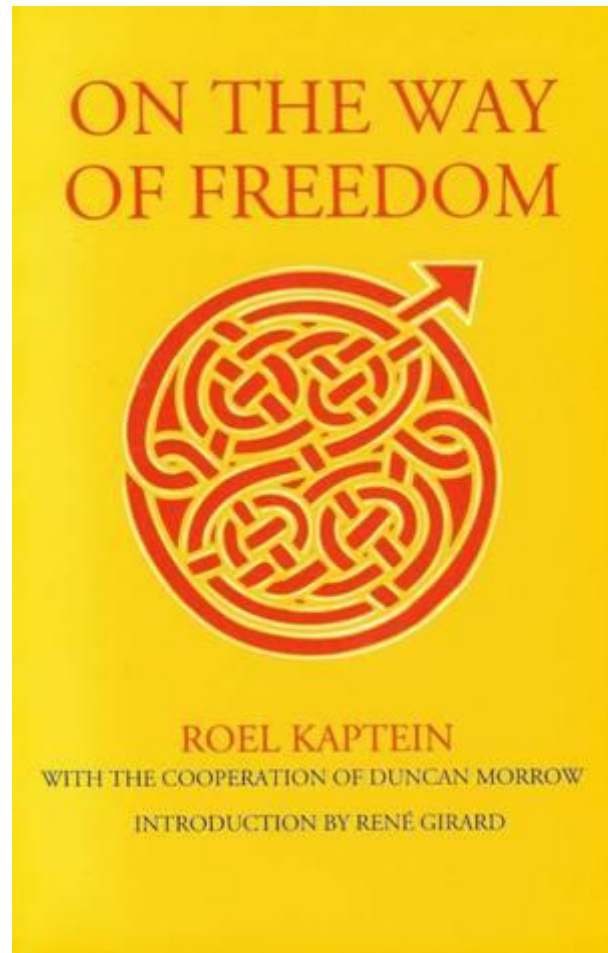
ROEL KAPTEIN

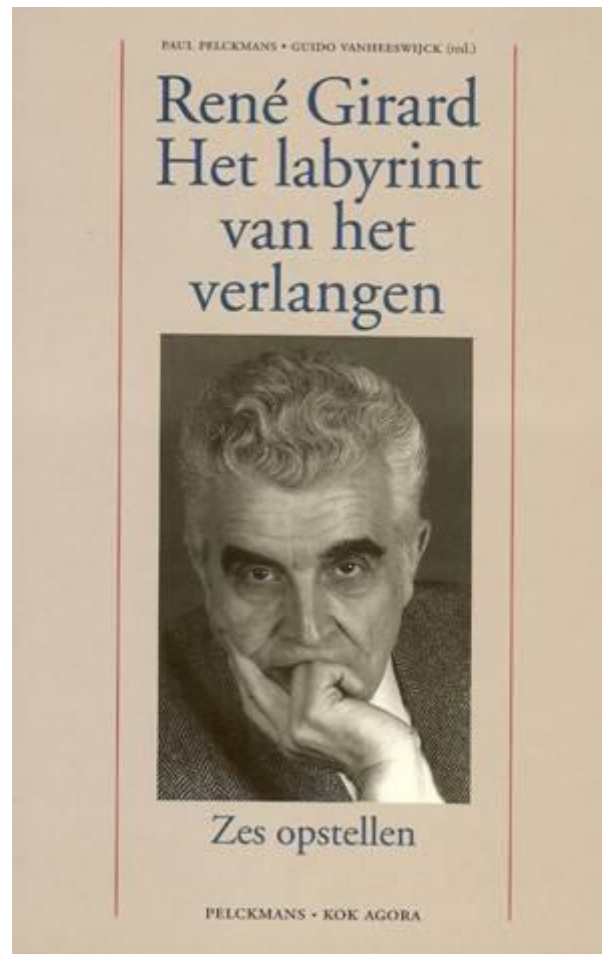
*Op zoek
naar Zijn*
een antropologie

ROEL KAPTEIN

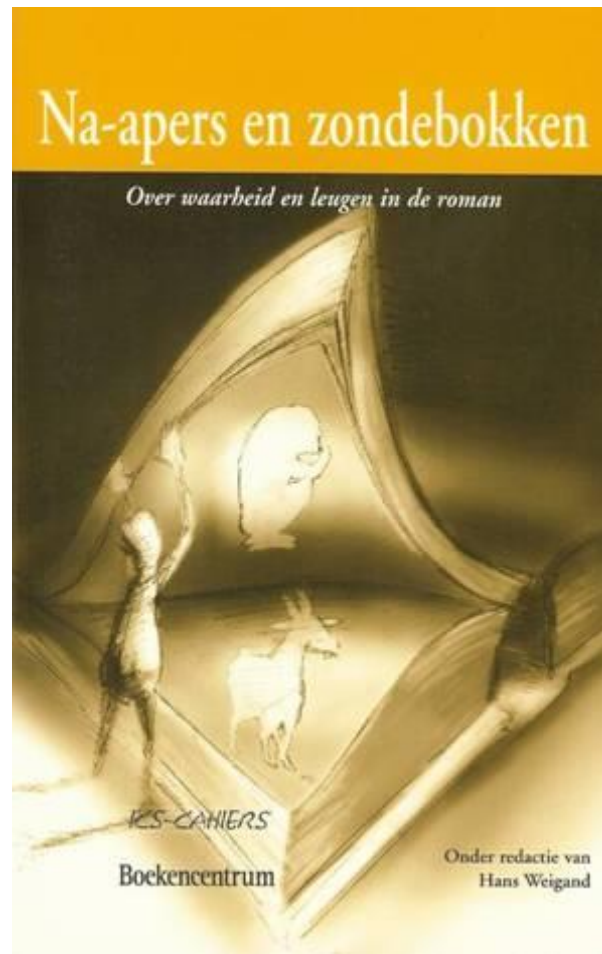
MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Kaptein 1993

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Pelckmans / VanHeeswijck 1996 (België)

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Weigand 2001

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Jan-Willem Otten 2005

MIJN HELDEN

DOOM WILLEMS JAN OTTEN

ILLUSTRATE: MARIC MULDERIS

René Girard en de crisis van het nagebootste verlangen

In 12 afleveringen schrijft Willem Jan Otten over de schrijvers en denkers die hem inspireerden. In deel 3 van zijn serie de Franse denker René Girard.

[illegible][illegible]

David Beckham
Zijn of denk je dat een ander zo een deers
van. In de toekomst is dat nog langer na. Of
het een voorbeeld is van een andere, of
om het plausibele opkomende veranderingen
naar een weekend. Vrijheid, of om het te zeggen
meers een totaal ander aspect te worden
na - zoals licht is tegengesteld te zijn.
Doe een beetje meer van de veranderingen
aan tekenen, en wat is het? En je hebt
haar nog helemaal niet opgenomen. Iedereen
lezen anders schrijft die is een intro
Vrijheid heb gecomponeerd. Door een foto
in vrede van David Beckham met nieuw
Het concept is dat we denken dat we het

[illegible]

misogynous

[illegible]

gedrukt. In das Nietzsche, en Gorkie tragendes, ik wilde brengen wat "tragisch" was. Ik zocht een levenshouding – er was iets anders meerkoudig, dan Nietzsche denkbeeldig quaer het tragische, Dionysische der Lustige werden ruffen van het a-morale, vrie.

Totand bleek "zijn" Gorkie heel anders te benaderen, ik had ocht een andere vraag gesteld. Waarom moet in een tragische als die Gorkies een man die het niet kan helpen dat hij, taboos gescheiden heeft, moet uitgesloten opogen de samenleving uitgesloten worden? Waarom moeten wij na alhoop bevinden in het idee dat deze wijziging de samenleving ten goede komt?

To Brew!

[illegible][illegible]

Op dit synchrone punt aangekomen komt Gerson met de gedachte, die hem in de ogen van modernen vertaalt: 'maakt. Er is een, zegt hij, van lang voor Shakespeare en Donne, een beschrijving van het concluderend moment overtuigend de het beschuldiging geweld van ontmythologiseren. Het is wel-

[illegible]

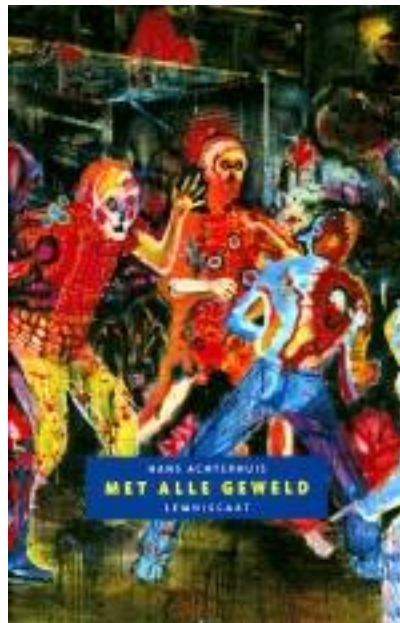
Rene Grand heeft bewezen zijn inkomende verdragen te schenken bij Politieaanpakking: alleen 'W. de Sater' wisten als een 'bliksem' (79) deurbloot uitgeweid, vertelt Robert (Lewin), kan als verdragen worden aangegeven. Het is de laatste grote misluking tot zijn denken. Grand is een monogame familie-denker, geen bergmaatschappij.

In de vorige afleveringen schreef Willem Jan Otten over Blaise Pascal en Jorge Luis Borges.

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Jan-Willem Otten (2006)

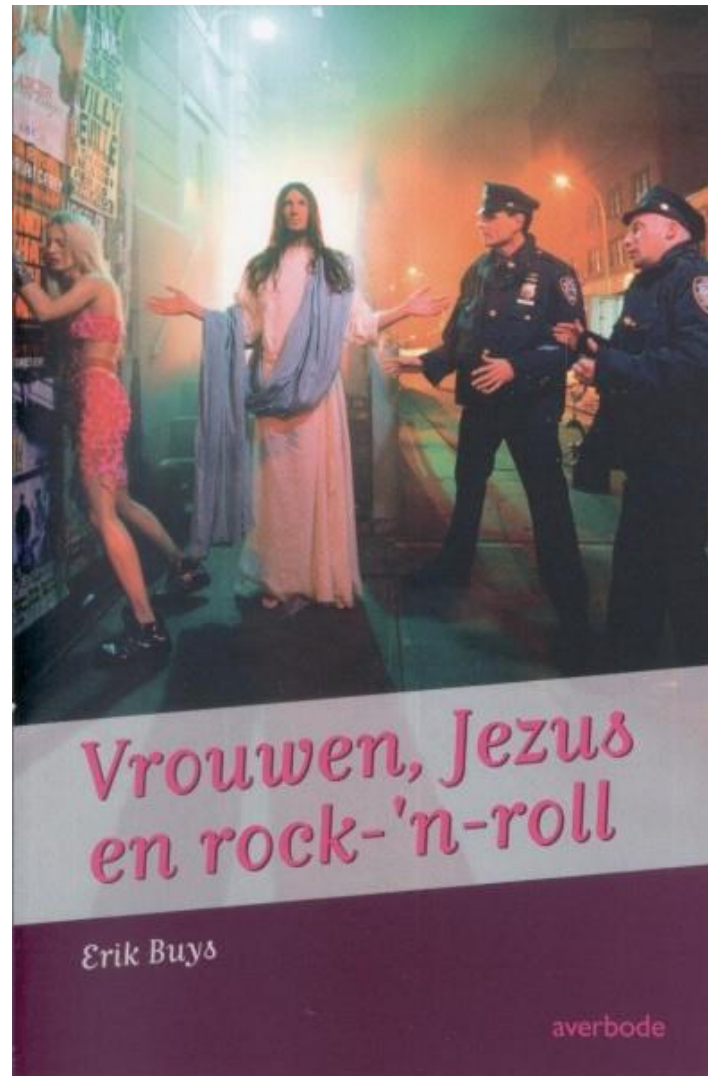

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen
Achterhuis 2008

MT in NL/B – Selectie boeken en artikelen

Buy's 2009 (*Vrouwen, Jezus en rock-'n-roll. Met René Girard naar een dialoog tussen het christelijk verhaal en de populaire cultuur*)

Geschiedenis *Girard Studiekring*

Eerste bijeenkomst

26 juni 1981

Roel Kaptein

André Lascaris

Sandor Varga

Nico Pieck

Aat van Rhijn

Paul Janssen

Geschiedenis *Girard Studiekring* Organisatie

- 1982-1994 Seth Boonstra †
- 1994-2004 Michael Elias (secr.), Herman Wiersinga (-1999), Jannet Delver, Simon Simonse (na 1999)
- 2004-2009 Thérèse Onderdenwijngaard (secr.), Simon Simonse, Michael Elias (website)
- 24 oktober 2009 Stichting Girard Studiekring

Geschiedenis *Girard Studiekring* 1980-2010

Bijeenkomsten

- Gemiddeld vijf keer per jaar
- 15-20 deelnemers
- Host: VU Bezinningscentrum (provisorium)
> *Blaise Pascal* instituut (15A42)
- Onderzoek en discussie MT
- Overview [1981-2010](#)

Eredoctoraat VU René Girard (1985) (NRC, Leo Gillet)

CULTUREEL SUPPLEMENT NRC HANDELSBLAD 18—10—85

Op 21 oktober krijgt René Girard, hoogleraar Franse taal, letterkunde en cultuur aan de universiteit van Stanford in de Verenigde Staten, een eredoctoraat in de letteren aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Girard stelt dat geweld en begeerte de grondslag vormen van elke beschaving. Hierbij gaat hij uit van het begrip mimèsis, ofwel nabootsing — een drang die al het menselijke handelen bepaalt.

door Leo Gillet

Is René Girard, een als boef/naast van de literatuurwetenschap en antropologisch vernomde prediker, een beeldenslormende cultuurfilosof die de bijbel serieus neemt of de zoveelste *multure à potter* en goeroe van het moderne Frankrijk die te kennen geeft dat hij aan het jargon van zijn chique universitaire collega's geen boodschap heeft? Zeker is dat zijn visie op het geweld en de begeerte als de verborgen grondvesten van elke beschaving, de meest verstokte scepticus niet kon laten. De boeken van de meester, waarin hij onbekommerd onder de duiven van de Freudianen en de structuralisten schiet, dragen intrigerende titels: *Romantische leugen en romantische waarheid* (1961), *Het geweld en het heilige* (1972), *Dingen verborgen onder de grondlegging der wereld* (1978), *De zondebok* (1982) en *De aloude weg der ontwaarde mensen* (1983). Over de stellingen van Girard, die de menselijke natuur als een

Eredoctoraat voor René Girard

DE NA-AAP EN DE ZONDEBOK

komt net niet op dat idee. Alle impasses in de theorieën van Freud zijn te herleiden tot zijn onvermogen de rol van de mime te onderkennen.

U zegt op een gegeven moment dat bij Freud de Vader en de Wet als zondebokken fungeren.

„Ja, de Wet is bij Freud zondebok en komt voort uit de begeerte; hij ziet niet in dat de Wet er is om het geweld te voorkomen. Als Freud in *Totem en Taboe* schrijft over de primitieve mens, ziet hij alleen maar de absurditeit van de Wet. Die absurditeit is er ook wel, maar kan rationeel worden verklaard. Neem het voorbeeld van de tweelingen. In de mythologie worden tweelingen vaak omgebracht, of men brengt een van de twee om, of de ene doodt de ander. Waarom is dat zo? Omdat men zich verbeeldt dat ze het geweld voorstellen, aangezien ze als twee druppels water op elkaar lijken. Als zodanig zijn ze de belichaming van de mimetische rivaliteit. Er zijn culturen waar men over de gelijkenis van broers zelfs niet dient te spreken.

„Denk maar eens aan de tweelingen in de Griekse tragedie, bij voorbeeld Eteocles en Polyneikes, de zonen van Oedipus en Jocaste, rivaliserende tweelingbroers die de heerschappij over Thebe delen. Ze sterven in een tweegevecht waarin ze elkaar gelijktijdig de doodsteek geven, zodat men niet kan weten wie de winnaar is. De beschrijving van hun gewelddadige dood legt sterk de nadruk op het feit dat ze niet uit elkaar te houden zijn, op het mimetische element dus.

In uw boeken bezigt U termen als de schuldige, het slachtoffer en de

staat zijn te zeggen: dit is een zondebok, werkt dat mechanisme niet meer voor ons; het slachtoffer gaat wel in de ogen van zijn vervolgers door voor schuldig, maar wij geloven daar niet meer in. Dat is een bron van verwarring bij het lezen van mijn werk. Men werpt me tegen: u beweert dat Oedipus een zondebok is, maar dat staat niet in de tekst van Sophocles. Dan zeg ik: Natuurlijk, juist omdat het niet in de tekst staat, juist omdat de tekst zich niet van dat mechanisme bewust is, is Oedipus een zondebok.

Er is een uitspraak van u die mij nogal getroffen heeft: Het Westen speelt vandaag de dag ten opzichte van onze gehele planeet de rol die de joden hebben gespeeld ten opzichte van het Westen.

„Misschien was dat een wat overdreven voorstelling van zaken, maar wellicht mag ik die uitspraak toelichten. De joden zijn de dragers geweest van een zeer bijzondere tekst: het Oude Testament of, om met hen te spreken, de Bijbel, aangezien het Nieuwe Testament voor hen geen rol speelt.

Het historische gedrag van de joden als volk was niet zo verheven als die tekst aangeeft. Het gedrag van het Westen was niet zo verbeven als de tekst waarvan het op zijn beurt de drager was. Er bestaat nu een tendens in de niet-christelijke wereld om zich tegen het Westen te keren en het, om zo te zeggen, die tekst onder de neus te wrijven: jullie hebben ons gekoloniseerd en vervolgd in naam van een tekst die dat juist had moeten voorkomen. Ik wil de vergelijking die u noemde niet al te ver doorvoeren: de beschuldigingen die nu tegen het Westen worden geuit zijn niet vergelijkbaar met de jodenvervolgingen in Spanje en Duitsland.

Geloof U dat er ooit een eind aan dat mimetisch geweld kan komen?

„Ik twijfel daar sterk aan. Het

Eredoctoraat VU René Girard (1985) (Ad Valvas)

[illegible]

René Girards visie op het zondebokkenmechanisme

Achter mythes gaat vaak geweld schuil

Hoewel onmiskenbaar Fransman van origine, doceert de vernaarde filosoof René Girard al bijna dertig jaar zijn inziens in de Verenigde Staten. Momenteel is hij verbonden aan de Stanford University. Het werk van Girard heeft niet alleen veel invloed gehad op het denken van anderen, het heeft ook zijn eigen leven grondig veranderd. Door zijn letterkundige en antropologische studies ontdekte hij de waarde van de bijbel en werd zelf christen.

Koon, Neuvel

worden die menschen zich we-
 enigen tegelijker een stichtel-
 der die gemeen wordt als de oer-
 vormende godheid, die de wer-
 deindekheid opvolgd wordt is de
 deus tot een einde gekomen.
 Daarom wordt de eindelek in-
 houd van de godheid niet meer
 op de verzoender die de op-
 lossing van alle problemen, to-
 rerend: "Als een primitieve God of
 een voorvader van de mens-
 cheit, die het volk een
 stichtelheid geweest. Als de naam
 de mythologie komt dan staat de
 deus geweld schijn-
 der. Het is niet het stichtel-
 der oerbevond?"
 "Als het stichtelheid bevestig-
 den om zijn, is de gemein
 deus, die de mensheid is.
 De mythe is een mythe van de
 schied van het stichtelheid en als
 is daar niet in geloof dan wel-
 der. Het is niet de godheid, die
 zijn van menselijke bevestiging
 waardoor de god gesloten is in
 bevestigingswijze, vernagten
 der mensheid.
 De mensheid van het stichtelheid
 over het algemeen bevestiging
 der om zijn wel zalke algeme-
 ne bevestiging van de mensheid.
 Het is niet dat het stichtel-
 der, dat de mensheid is
 vervolgen in gedachtenis
 worden eerste van intellectue-
 le, theologische, morele, poe-
 tische, filosofische, wetenschappelijke
 profeet. Goden knecht zijn, of se-
 delichheid om zijn zin, om zijn
 staat, hebben maar zijn, om zijn
 deus, die de mensheid is, die de
 derme mensheid is, die de mens-
 cheit van Ingeest bevestiging der
 der om zijn bevestiging in kre-
 der mensheid, die de mensheid
 menschen te vervolgen en in
 om hun een mythologie gesche-
 stranden wordt. Natuurlijk is be-
 der mensheid, die de mensheid
 der mensheid past, je wel volk te
 deus niet bevestiging. Een voor-
 beest kan rug op loveland heren
 der mensheid, die de mensheid
 der mensheid, die de mensheid

Franz Wenzel von Hellbrunn

Eredoctoraat VU René Girard (1985) (André Lascaris in De Bazuin)

db DE BAZUIN

18 OKTOBER 1985

6

Een nieuw licht op het boek Job door René Girard

Gedwongen tot schuldbekentenis

Op maandag 21 oktober zal René Girard van de Vrije Universiteit te Amsterdam een eredoctoraat ontvangen. Girard is erin geslaagd vele wetenschappen een nieuwe impuls te geven en daaronder niet het minst de theologie. Dit weekblad is een van de eerste geweest die hem in Nederland geïntroduceerd heeft. Het is goed bij gelegenheid van zijn eredoctoraat opnieuw aandacht voor hem te vragen.

Ik wil dit niet doen door uitgebreid in te gaan op al zijn werken en op de theorie die daarin naar voren wordt gebracht. Ik beperk me in dit artikel tot een korte weergave van zijn laatste boek, dat overigens een uitstekende inleiding is tot heel zijn werk. Deze laatste publicatie gaat – verrassend – over het boek Job.

Geheimzinnig boek

René Girard werd in 1923 geboren te Avignon. Hij studeerde eerst middeleeuwse geschiedenis maar vertrok in 1947 naar de Verenigde Staten om daar literatuurwetenschap te studeren. Hij bleef in Amerika en doceert sinds 1974 aan de universiteit van Stanford, Californië. Franse taal, letterkunde en cultuur. Zijn laatste boek dat enige maanden geleden verscheen, heeft als titel: "La route antique des hommes pervers" (Grasset, Parijs), de aloude weg van de monsterachtige mensen.

Deze titel is ontleend aan Job 22,15. Het boek Job heeft mensen van alle tijden gefascineerd. Steeds weer verschijnen er commentaren en nieuwe vertalingen, want het boek blijft iets gesloten, iets geheimzinnigs houden. Dit mysterieuze karakter maakt het voor sommigen tot één van de mooiste geschriften uit geheel het Oude Testament. Voor anderen is het boek Job bij uitstek een geschrift over onverdiend lijden, dat echter ook in Job geen echt antwoord krijgt. De moderne exegese heeft wel de samenstelling van dit boek nader ontdekt, maar is niet gekomen met een goede uitleg. Job blijft een abstracte figuur,

André Lascaris

De theoloog Lascaris is medewerker aan het Dominicaans Toerustingscentrum te Huissen en voormalig redacteur van De Bazuin.

door geboorte maar heeft haar veroverd door haar ondernemingslust en de volkgunst.

Job was kennelijk onder de leden van deze groep de eerste onder gelijken, de primus inter pares. Hij werd door de andere leden van de elite gevierd, vereerd, slaafs nagevolgd, hij diende hun tot voorbeeld en model. Tegelijk begeerden ze zijn positie en waren ze afgunstig op zijn succes. De velders waren zijn rivalen die hoopen op een moment waarop zij zijn rol van ongekroonde koning konden overnemen, één rol die uniek is en door slechts één persoon tegelijk vervuld kan worden. Op een gegeven ogenblik – we weten niet hoe, en dat is ook niet belangrijk – zijn zijn collega's erin geslaagd hem ten val te brengen. Het volk dat slaafs de elite volgt, laat hem vervolgens ook vallen. In de ogen van zowel zijn vroegere collega's als het volk wordt Job, eens de ongekroonde koning, de oorzaak van alle naderheid in de gemeenschap. Is

het niet de oeroude weg van monsters zoals Job, dat zij eerst groot groeien, en dan – plotseling – vallen en tot niets worden teruggebracht?

Zondebok

Job is de ideale zondebok, eens vereerd, nu gevallen. Hier zijn allen het over eens. Er ontstaat een nieuw en verheven gevoel van saamhorigheid in de gemeenschap, een wonderlijke unanimiteit die weldadig aandoet. Job wordt een spreekwoord onder de mensen, hij is een publieke schandvlek. De oprechten zijn over hem ontzet, de onschuldige ergert zich aan hem en de rechtvaardige doet meer dan ooit zijn best. (17,5-9) Iedereen heeft een gevoel van opgetogenheid en spant zich meer dan ooit voor de gemeenschap in waarmee hij zich zo verbonden voelt.

In dit hele gebeuren is er slechts één wan-klank: Job zelf. Hij speelt niet mee. Wil de unanimiteit volledig zijn, dan moet Job zich bij het algemeen gevoelen aansluiten. Hij heeft slecht schuld te bekennen om opgenomen te worden in de gemeenschap. Hij wordt zelfs niet bedreigd met verbanning of met de dood, het enige wat van hem gevraagd wordt is zijn schuld toe te geven en zo de unanimiteit, de onfeilbaarheid en de verbondenheid van allen te bevestigen. Zijn positie verschilt niet van zoveel anderen die in de tijd van Stalin en nu nog in totalitaire staten van welke soort ook gedwongen worden schuld te bekennen. Door schuld te bekennen bevestigen zij het gelijk van de partij, de jurta, het volk, kortom van allen. (Girard noemt enkel politieke categorieën, maar juist bij dit dispuut valt

RENÉ GIRARD

zeker ook te denken aan kerkelijke categorieën. A.L.)

Drie heulen

De "vrienden" van Job Elifaz, Bildad en Zofar komen hem niet troosten zoals de later toegevoegde proloog suggereert, maar proberen met man en macht hem te overtuigen van zijn schuld om zo de unanimiteit volledig te maken. Ze zijn niet zijn troosters, maar zijn beulen, die een onge-nadige psychologische druk op hem uitoefenen. Zij staan rond hem namens heel het volk, dat schreeuwt om zijn schuldbekentenis. Ze vervullen een grootse en belangrijke taak: mocht Job inderdaad schuld belijden, dan is er geen twijfel meer in

Eredoctoraat VU René Girard (1985) (Michael Elias in Intermediair)

intermediair

21e jaargang 49 – 6 december 1985 61

Michael Elias

Het culturele geheugen van René Girard

Op 21 oktober ontving René Girard, hoogleraar Franse taal, letterkunde en cultuur aan de Universiteit van Stanford (Californië) een eredoctoraat in de letteren aan de Amsterdamse Vrije Universiteit. Michael Elias portretteert een denker die probeert inzichten uit de literatuur, antropologie, theologie en psychiatrie in één kader te plaatsen.

Eredoctoraat VU René Girard (1985)
(A. Heumakers in De Volkskrant)

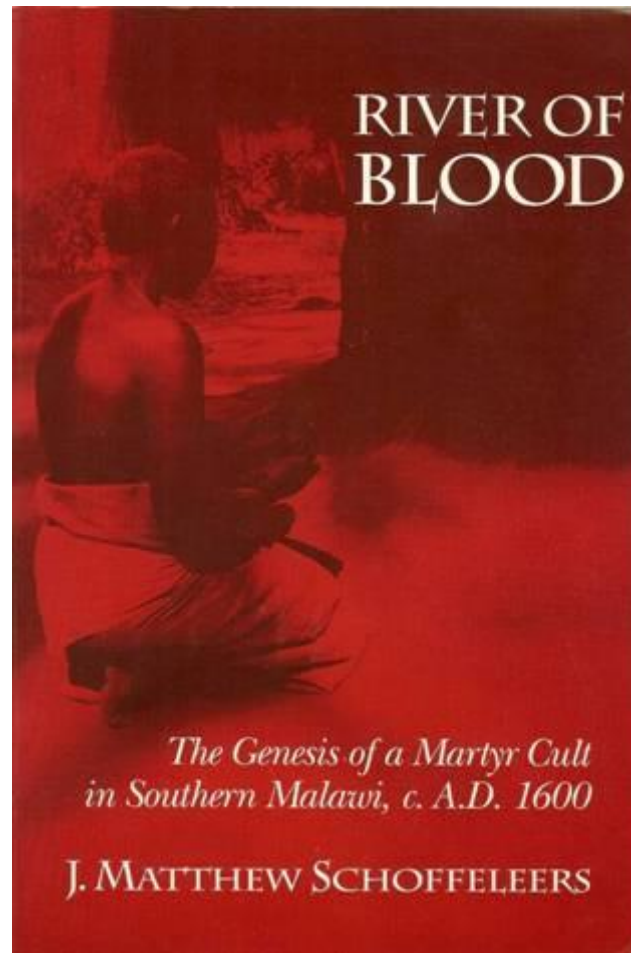

Geschiedenis *Girard Studiekring*

Matthijs Schoffeleers hoogleraar in Utrecht (1991), [inaugurele rede](#)

Geschiedenis *Girard Studiekring*
Schoffeleers (University of Wisconsin Press, 1992)

Geschiedenis *Girard* Studiekring

Schoffeleers (1990)

Geschiedenis *Girard* Studiekring

Schoffeleers, [Recensie DCC](#) (1991)

RELIGIE BEDWONG
HET GEWELD
MET ZONDEBOK

door Matthieu Schoffeleers

De Franse letterkundige en filosoof René Girard heeft een aanzienlijke kring van aanhangers in het Nederlands taalgebied, getuige de studies van en over hem die met een telere regelmaat verschijnen.

Grants belangstelling gaat primair uit naar de instellingen waardoor het geweld in de samenleving bevorderd of bedwongen wordt en naar de rol van religie in dat geheel. Kort werd gegeven kort: zijn theorie gaat meer dat ons begrip fundamenteel moet veranderen, in de zin dat we voortdurend dezelfde dingen willen als een ander. Dat kan problemen opleveren als het tegengestelde schuurt: is door de plotseling gestegen vraag schaars wordt, want de kant is groot dat men dan geweld kan gebruiken tegen de kant. Dat geweld kan weer andere spanningen dat het een bedrugging gaat vormen voor de samenleving als geheel.

[illegible]

Kain en Abel

Volgens de wet ligt de mens ten grondslag aan de hele afrekening en primordiale theologie. Daarin wordt op verhalende wijze telkens weer verhelderd hoe een individu of een mensheid aan zichzelf kan worden afgeweten voor een mis- of overschrijding van een norm. Het is een samenvatting op basis dat individuele of gemeenschappelijke mis- of overschrijdingen van de norm standrecht worden opgelegd om aan de mensheid een einde te maken. Dit paranoïde wordt doorgelopen in de joods-christelijke traditie, die opstaan voor de mens schuift en niet voor de vervolgde. Dit komt onder meer tot uiting in het verhaal van Cain en Abel, waar het opvalt, hoe aan de ene kant een beetje dierlijk, als wel heel dicht bij de mensheid het heile Oude Testament om standrecht bedelingen te vinden in de leer en het leven van Jezus van Nazareth.

Wanneer deze zegt dat hij verkondigt wat vanaf het begin der tijden verborgen was. (Mattheus 13:35) dan heeft dat in Gods geslachten...

betrekkend de de verduideliking van het zonde-
boek mechanisme. Dit betekent tegelijkertijd een
afwijking van het offerdenken, want volgens
Gard is het offer de ritualisering van het zonde-
boekscenarie.

Maar hoornen zijn wel roeg niet aan het einde, want wijst men het offerdenken af, dan valt ook het fundament weg onder de klassieke, vooral door Anselmus van Canterbury gebruikte, verzoekenleer volgens welke God het offer van zijn zoon niet gewild hebben ter genoegehoorzaamheid, maar het door de mens bedreven kwaad. In het

verleigde versman wordt herstellte op de idee van een "God der wrake" inhoudbaar. Dithachon dit bijzonder goed aanlicht bij een illustratie na Auschwitz, is de schied der Gratie. Hoewel brengt niet gering. Want wat moeten alle protestantische kerklieden, bijvoorbeeld, nog met hun heilig Missief? Ontvulling is ook hier er stond liggend als historisch een verband van te leggen tussen de optreden en algemene aanvaarding van Antichrist, verzetsleiders van de ene kant en de veldtochten jodenvernietigers en inquisitoren aan de andere kant.

Wat van het begin de kijker 'bingeren was' – verschiet voor het eerst in een film uitgevoerd in 1976. Het biscaai in zijn geheel aan een dialoog tussen Grand en twee bewaande psychiaters, Jean-Michel Oughourian en Guy Le Hén, die in hun praktijk Grand's theorie toepassen. Het werk is onderverdeeld in drie 'blokken', waarvan het eerste Grand's eerste eerste psychische theorie over het ontstaan van de zelfde manier en op een aantal punten verheldert. Het tweede gaat in op de eerste positie van de joods-christelijke traditie, en het derde behandelt een aantal klassieke vraagstukken uit de psychoanalyse (frustratie) psychiatrie.

Grand heeft heel wat overmoed, niet alleen op omhoogslag maar ook op antropologisch gebied en het heeft daar ook geen vermindering in wekken dat zijn theorie hier en daar wat moont lijken opzengingen is. Dit geldt vooral voor de antropologie, die voor het merendeel rechte als een blower naar binnen zijn en die zich maar niet laten overtuigen door de vele vagen, maar die dat later naar de schijnwerfing verwijst.

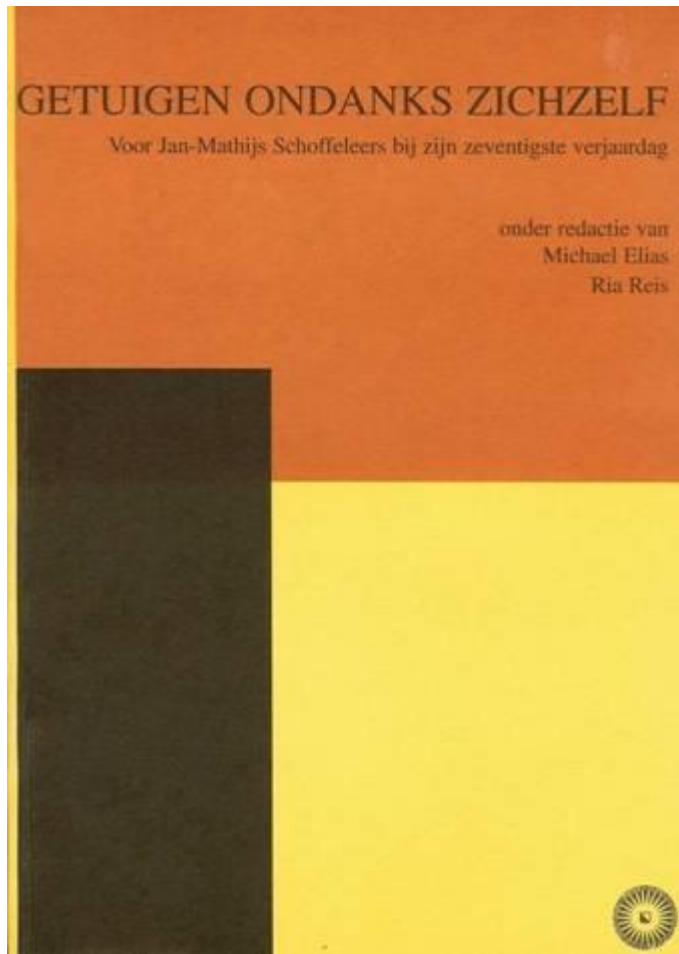
Grand geeft overigens ook wel aanleiding tot negatieve reacties uit die hoek, waar hij het geen getuigenis indrukt van de getrouwen, hoed van de antropologen aan de kaak te stellen.

Van afwijking van zijn theorie beweert ook Grand alleen maar zijn eigen stelling dat degenen die het zondeboek mechanisme probeert te ontvullen steeds meer gewaar wordt al het zonde boek spontaan te worden.

[illegible]

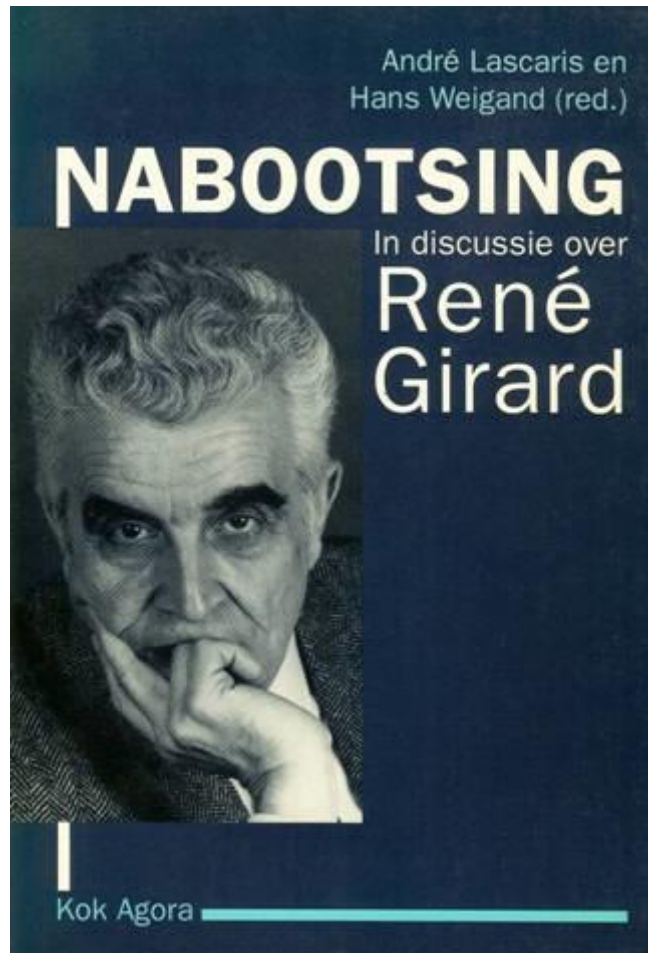
Renee Girard, *Was wozu hat begehrt der böse verführte Mann?* ... (1997), dtz. 2. Klasse, von: E. A. G. Hirschfeld, von dtz. J. L. W. Gunning) Kok/Agona, Kampen (2002/1349999) Polystyren, Kappelein, 7,90...

Festschrift Schoffeleers
(1990, Michael Elias & Ria Reis, eds.)

Geschiedenis *Girard Studiekring*

Nabootsing (1992) André Lascaris & Hans Weigand, eds.

Nabootsing 1992 Inhoud

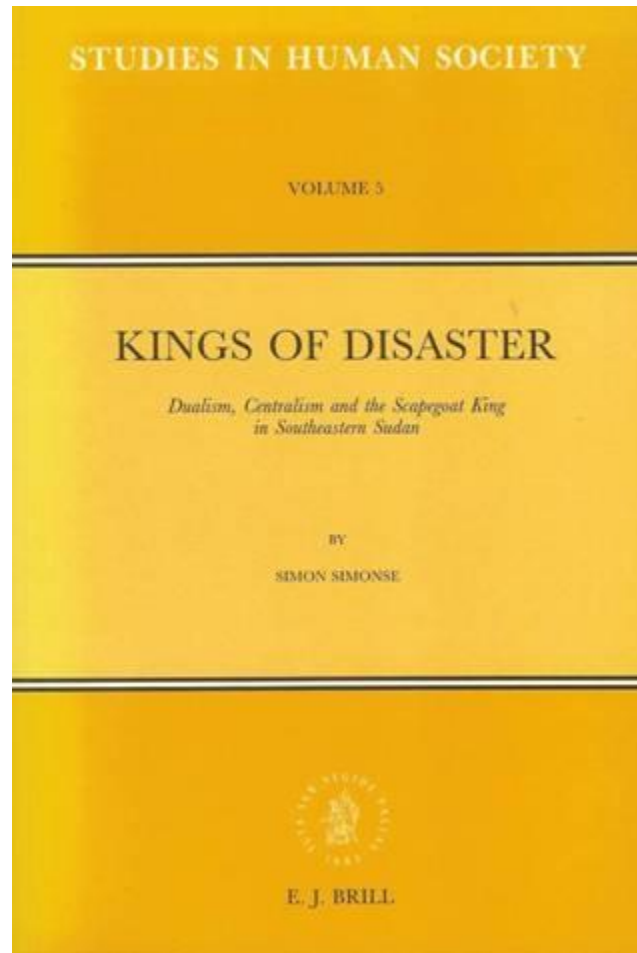
INHOUD

Woord vooraf	S. Boonstra	7
INLEIDING		
1. Inleiding: het begrip mimese	H. Weigand	9
2. René Girard en de natuurwetenschappen	G. Heidendal	13
FILOSOFIE		
3. Mimesis als metaforische referentie	M. Elias	21
4. Het gelaat van de rivaal	P. Altena	33
THEOLOGIE		
5. Het einde van de religie	A. van Egmond	43
6. Van de god van het geweld naar de god van de liefde	A. Lascaris	56
7. Girard en de diakonia	A. Douwes	75
MENSWETENSCHAP		
8. Girard en het Oedipuscomplex	M. Leopold	89
9. Narcisme en de overgang van mimese naar bemiddeling	H. Weigand	98
10. De meester en zijn leerlingen	W. de Haas	109
11. De zieke als zondebok	M. Schoffeleers	119

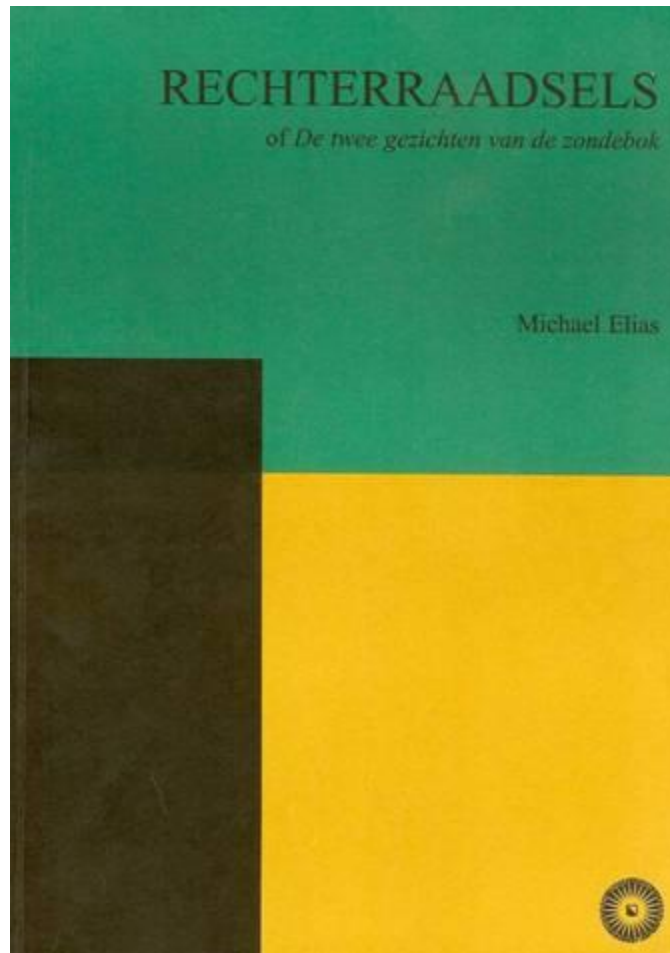
MAATSCHAPPIJ	
12. Het gewicht van de wereld	136
R. Luijff, P. Tijmes	
13. Protestanten en katholieken in Noord-Ierland	153
A. Lascaris	
14. Maatschappelijk opbouwwerk in Noord-Ierland	165
R. Kaptein	
15. Het heilige na het geweld	174
E. Stern	
Nawoord: in discussie over René Girard	179
A. Lascaris, H. Weigand	
Algemene bibliografie	184
Personalia	185

Geschiedenis *Girard Studiekring* - Dissertaties

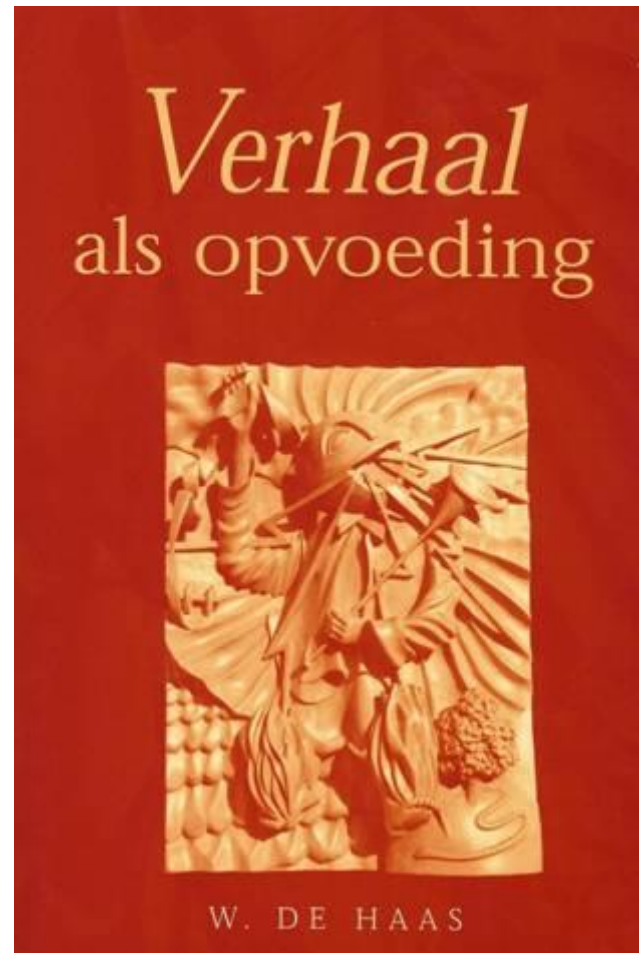
Simon Simonse (1990)

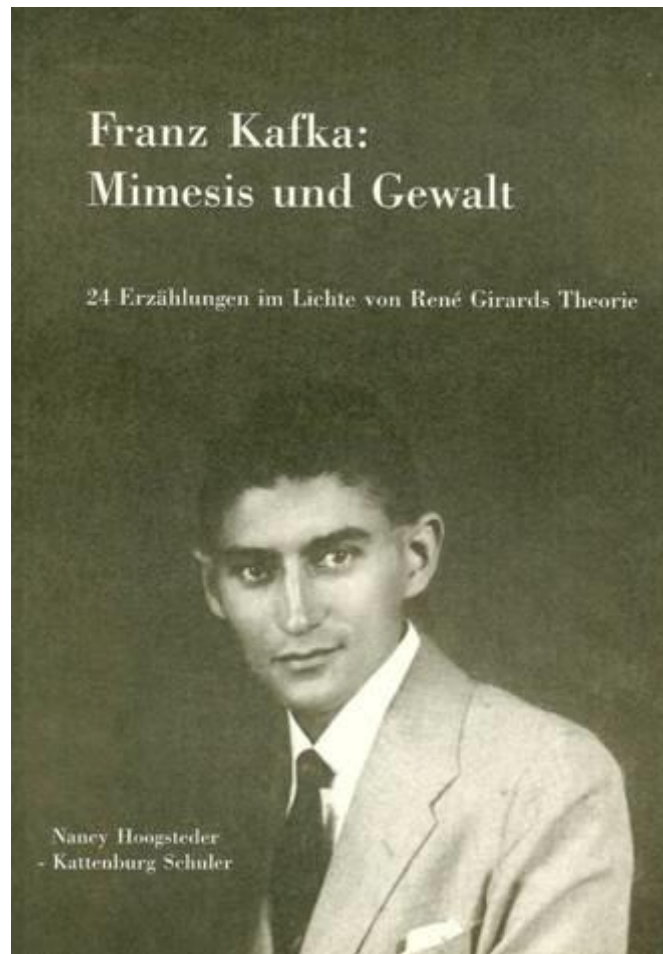
Geschiedenis *Girard Studiekring* – *Dissertaties*
Michael Elias (1998)

Geschiedenis *Girard Studiekring* - *Dissertaties*
Wim de Haas (1999)

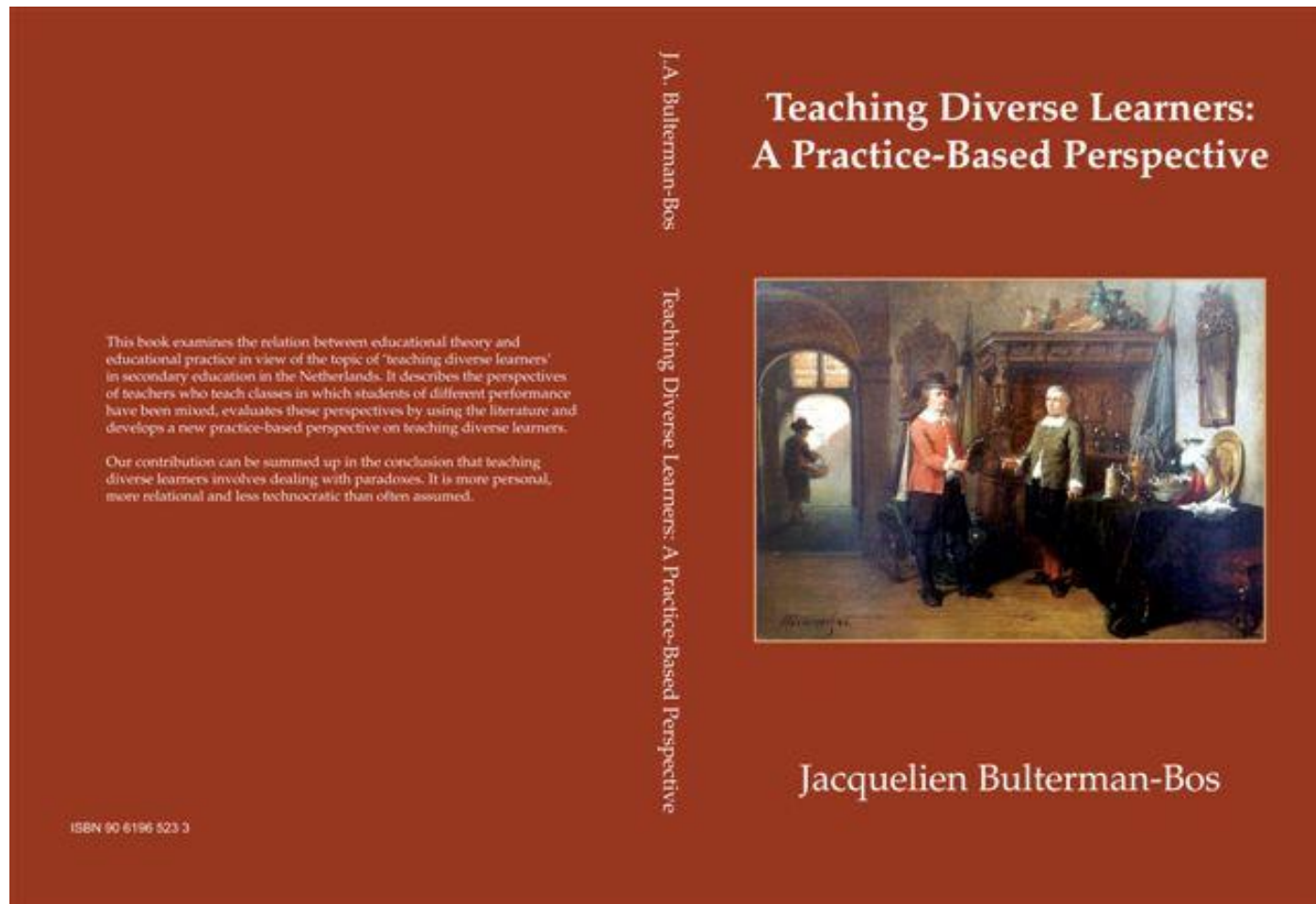

Geschiedenis *Girard Studiekring* - *Dissertaties*
Nancy Hoogsteder (2003)

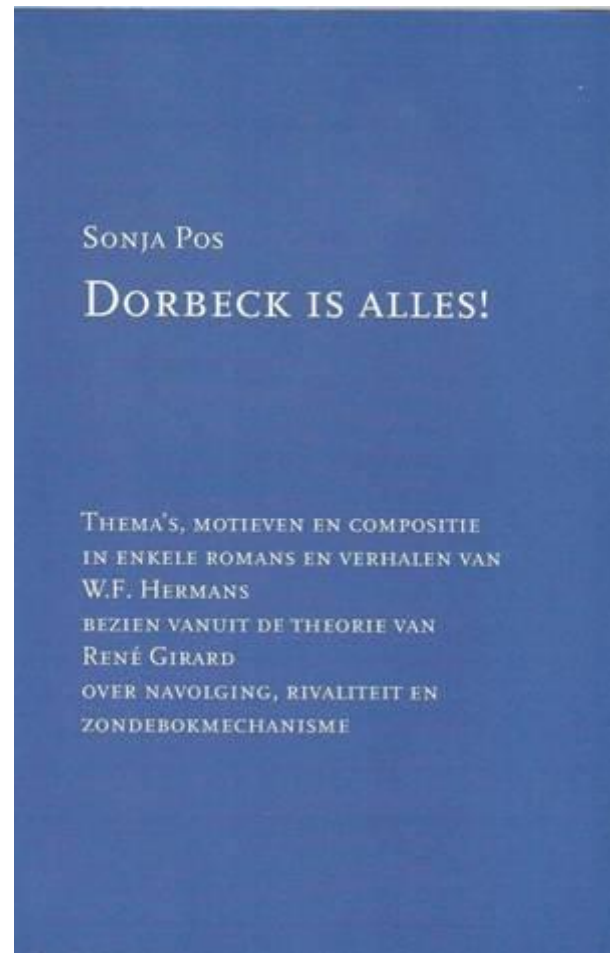

Geschiedenis *Girard Studiekring* - Dissertaties

Jacquelien Bulterman-Bos (2004), [txt](#)

Geschiedenis *Girard Studiekring* – *Dissertaties* Sonja Pos (2007)

Website *Girard Studiekring*

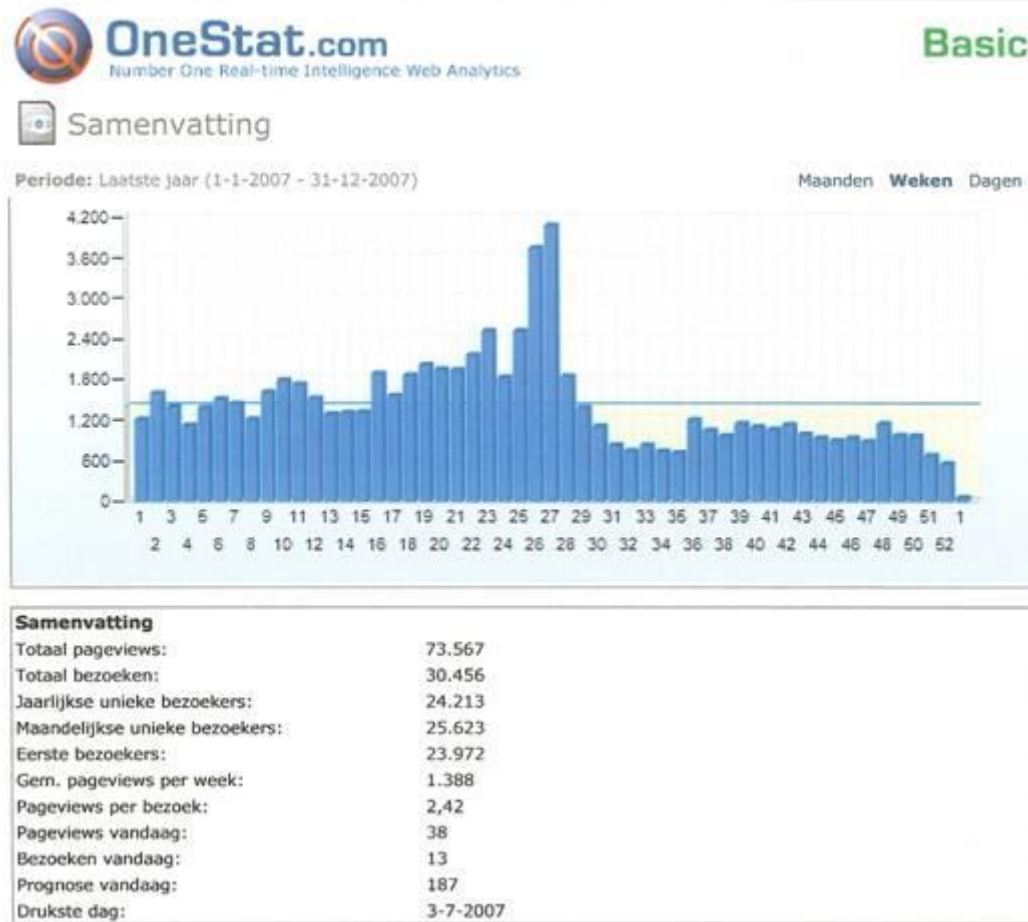
www.girard.nl

- Sinds november 2004
- Webmaster: Wim Haan
- Redactie: Michael Elias, sinds september 2009 Berry Vorstenbosch
- Host: VU *Blaise Pascal Institute*
> Wim Haan
- URL's:
www.girard.nl
www.bezinningscentrum.nl/links/special_links3/special_links3.shtml
www.bezinnen.nl/girard

Menu www.girard.nl

- Persoon en werk
- Theorie
- Educatie
- Mimeticon
- Summer School 2010
- COV&R 2007
- Online teksten
- Links
- Studiekring
- Contact
- Sitemap

Website *pageviews* 2007 (incl. COV&R Conference): **73.567**

Pageviews www.girard.nl 2008-12-18: 37.346

OneStat.com

Number One Real-time Intelligence Web Analytics

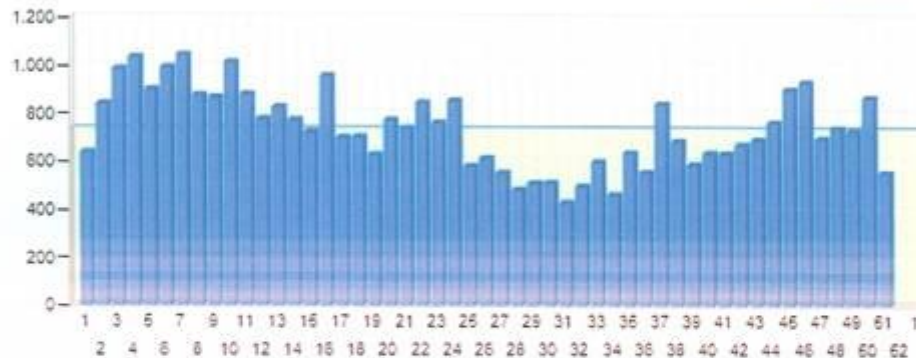
Basic

Samenvatting

Periode: 1 jaar (1-1-2008 - 31-12-2008)

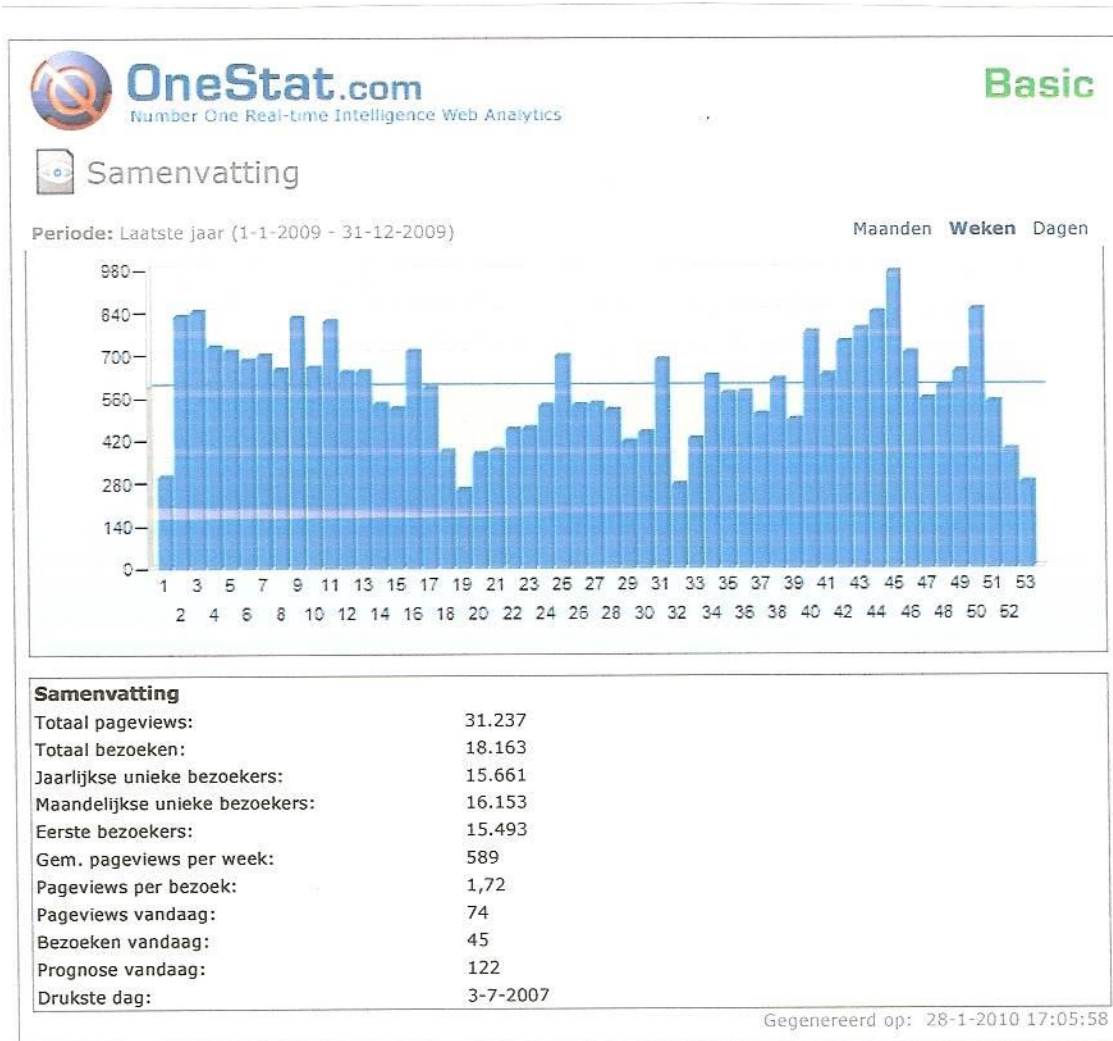
Maanden **Weken** Dagen

Samenvatting

Totaal pageviews:	37.346
Totaal bezoeken:	22.425
Jaarlijkse unieke bezoekers:	19.530
Maandelijkse unieke bezoekers:	20.194
Eerste bezoekers:	19.288
Gem. pageviews per week:	732
Pageviews per bezoek:	1,67
Pageviews vandaag:	39
Bezoeken vandaag:	14
Prognose vandaag:	189
Drukste dag:	3-7-2007

Pageviews www.girard.nl 2009 31.237

Geschiedenis *Girard* Studiekring

Organisatie [COV&R 2007](#)

Geschiedenis Girard Studiekring
COV&R 2007 Organisatie

The Dutch Girard Society

- * in cooperation with the [Dominican Study Centre for Theology and Society](#) (Nijmegen)
- * [l'Association Recherches Mimétiques](#) (Paris),
- * hosted by the [Blaise Pascal Institute](#) / VU University Amsterdam
- * and [IKV Pax Christi](#).

History Dutch *Girard Society* COV&R 2007 Programme flyer

Blaise Pascal Instituut - Vrije Universiteit Amsterdam
i.s.m. Pax Christi Nederland

Colloquium on Violence & Religion 4-8 July, 2007

Het Colloquium on Violence and Religion is gewijd aan René Girards
mimetische theorie over de relatie tussen geweld en religie.

Kwetsbaarheid en tolerantie in tijden van polarisatie

4 juli 2007 Symposium

Sprekers: Opening door **Mgr. A.H. van Luyn** s.d.b., President Pax Christi Nederland
Keynote lezing: **Ian Buruma**, *Enlightenment wars*
Panel discussie
Voertaal: Engels
Locatie: Auditorium, Vrije Universiteit Amsterdam
Tijd: 12.30-13.30 uur Inleidend college mimetische theorie
13.30-17.00 uur Symposium
Aanmelden: Mail naar regcovr@blaisepascal.nl of tel. 020-5985678
Deelname gratis

5-8 juli 2007 Conferentie

Sprekers: René Girard, Henri Beunders, Erik Borgman e.a.
Locatie: Kontakt der Kontinenten

Voor meer informatie: www.blaisepascal.nl/covr

History Dutch Girard Society

Steering Committee COV&R 2007

Mark Anspach

Gied ten Berge

Wiel Eggen

Michael Elias

André Lascaris

Thérèse Onderdenwijngaard

Edwin Ruigrok

Simon Simonse

Laura Stoorvogel

Jan Weenink

Hans Weigand

Oprichting *Stichting* Girard Studiekring

- Blaise Pascal Instituut opgeheven
- Bezoek Robert Hamerton-Kelly (december 2008) Imitatio <
- COV&R, Imitatio (Simon, Thérèse), European Summer School
- Overleg tijdens COV&R 2009 London >
- Subsidie Imitatio
- Notaris

**AFSCHRIFT
VAN EEN AKTE
VAN
OPRICHTING**

van de stichting:

Stichting Girard Studiekring

gevestigd te Amsterdam

Heden, twintig oktober tweeduizend negen, verscheen voor mij, mr. Jeroen Hermanus -----
Theodorus Brouwers, kandidaat-notaris, hierna te noemen: notaris, als waarnemer van mr. --
Henricus Jacobus Keetell, notaris te Amersfoort: -----

de heer Dr. **Michael Jan Cornelis Elias**, geboren te 's-Gravenhage op veertien juli -----
negentienhonderd acht en veertig, (Nederlands paspoort nummer NTDDDFC26, uitgegeven
te Amersfoort op acht december tweeduizend zes), wonende te Amersfoort, Groen van -----
Prinstererlaan 29, 3818 JN, gehuwd. -----

De comparant verklaarde bij deze akte een stichting op te richten en daarvoor de volgende --
statuten vast te stellen: -----

Naam en Zetel -----

Artikel 1. -----

1. De stichting draagt de naam: **Stichting Girard Studiekring**. -----

2. Zij heeft haar zetel in de gemeente Amsterdam. -----

Doel -----

Artikel 2. -----

1. De stichting heeft ten doel: -----

a. het bevorderen van de studie, de ontwikkeling en de toepassing van de -----
cultuurtheorie ontworpen door René Girard, en door zijn leerlingen uitgewerkt tot ----
"mimetische theorie" (hierna ook te noemen: MT); -----

b. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste
zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn, *zonder dat de stichting een
en ander bedrijfsmatig gaat verrichten*. -----

2. De stichting tracht haar doel te verwezenlijken door: -----

a. het organiseren van studiebijeenkomsten die het doel van de stichting bevorderen; --
b. het ondersteunen van personen die onderzoek verrichten en onderwijs verzorgen in
MT; -----

c. het samenwerken in (inter-)nationaal verband met personen en instellingen voor ----
zover dit het doel van de stichting bevordert; -----

d. het onderhouden van een website met de naam www.girard.nl; -----

e. alle andere wettige middelen die daartoe bevorderlijk kunnen zijn. -----

3. De geldmiddelen van de stichting bestaan uit: -----

a. subsidies, donaties en andere bijdragen; -----

b. schenkingen; -----

c. alle andere verkrijgingen en baten. -----

Bestuur: samenstelling, wijze van benoemen -----

Artikel 3. -----

1. Het bestuur van de stichting bestaat uit een door het bestuur vast te stellen aantal van --
ten minste drie bestuurders. -----

2. De bestuurders worden benoemd en geschorst door het bestuur. In vacatures moet zo -
spoedig mogelijk worden voorzien. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter, een -
secretaris en een penningmeester. De functies van secretaris en penningmeester -----

Bestuur SGS

- Michael Elias, voorzitter
- Thérèse Onderdenwijngaard, secretaris I
- Berry Vorstenbosch, secretaris II
- Hans Weigand, penningmeester
- Simon Simonse, vice-voorzitter

Dossiernummer: 34361861 Blad 00001

Uittreksel uit het handelsregister van de Kamers van Koophandel
Deze inschrijving valt onder het beheer van de Kamer van Koophandel voor
Amsterdam

Rechtspersoon:

Rechtsvorm	: Stichting
Statutaire naam	: Stichting Girard Studiekring
Statutaire zetel	: Amsterdam
Adres	: Admiralengracht 287 1, 1056EA Amsterdam
Telefoonnummers	: 020-6185194 / 033-4653036
Domeinnaam	: www.girard.nl
Eerste inschrijving in het handelsregister	: 20-10-2009
Akte van oprichting	: 20-10-2009
Activiteit	: Bevorderen van de studie, de ontwikkeling en de toepassing van de cultuurtheorie, ontworpen ... door René Girard en door zijn leerlingen uitgewerkt tot "mimetische theorie"

Bestuurder(s) :

Naam	: Elias, Michael Jan Cornelis
Geboortedatum en -plaats	: 14-07-1948, 's-Gravenhage
Infunctietreding	: 20-10-2009
Titel	: Voorzitter
Bevoegdheid	: Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	: Onderdenwijngaard, Theresia Anna
Geboortedatum en -plaats	: 21-02-1958, Tilburg
Infunctietreding	: 20-10-2009
Titel	: Secretaris
Bevoegdheid	: Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	: Vorstenbosch, Petrus Bernardus
Geboortedatum en -plaats	: 05-05-1959, Waalwijk
Infunctietreding	: 20-10-2009
Titel	: 2e secretaris

Logo Sarah van Genugten

Uitwisseling van gedachten

GIRARDstudiekring
dutch GIRARD society